

LV 28.3 Vervolgbrief NGK Lisse; Kleine gemeentes

Als vervolg op ons schrijven van 30.05.00 waarin wij de zorg van de kerkenraad aan u kenbaar maakten, kan daar nu aan toegevoegd worden dat onze zorg door de hele gemeente wordt gedeeld.

Dit is in onze Regio ook aan de orde gesteld en samen met Regiokerken willen wij u de volgende vragen voorleggen.

Bent u van mening dat de zorg van het voortbestaan van kleine gemeentes ook een zorg is van alle kerken?

Als door de Landelijke vergadering dat wordt beaamd, zou het dan aanbeveling verdienen een inventarisatie te maken van:

- a. Wat is een kleine gemeente.
- b. Welke gemeenschappelijke zorgen zijn er.
 - pastoraal
 - catechese
 - preekvoorziening
 - financieel
 - leeftijdsopbouw
 - voorziening ambtsdragers
- c. Welke oplossingen heeft men gevonden.
- d. Zijn de oplossingen duurzaam of tijdelijk.
- e. Wat verwacht u van afspraken in federatief verband met andere kerken.
- f. Zou een kleine landelijke permanente commissie aan te bevelen zijn waar tijdig kleine kerken hun zorg kenbaar zouden kunnen maken naast of samen met de Regio?

LV 28.4 Brief Regio 's-Gravenhage; Ondersteuning brief Lisse

Het verzoek van de Nederlands Gereformeerde Kerk Lisse, vervat in hun brief gedateerd 30 mei 2000 en de daarmee verband houdende brief van 18 oktober 2000, is tijdens de vergadering van de regio 's-Gravenhage op 19 oktober jl. besproken.

De afgevaardigden van de tot de regio 's-Gravenhage behorende Nederlands Gereformeerde Kerken besloten vorenvermeld verzoek te ondersteunen.

Na allerlei mogelijkheden te hebben overwogen werd van diverse zijden opgemerkt, dat het wellicht de beste oplossing is om op niveau van de Landelijke Vergadering 2001 een commissie te benoemen die inventarisatie van de problemen van de kleine gemeentes tot opdracht krijgt en de daarop volgende LV dient met voorstellen of suggesties met betrekking tot structuren en invullingen dienaangaande.

Voorts zou onderwijl vanuit de Landelijke Vergadering een oproep naar de regioverbanden kunnen uitgaan om binnen de regio's, op basis van art 32 AKS sub 1, de kleine gemeentes te helpen en te dienen en zaken te behartigen die een gemeenschappelijk karakter dragen.

LV 29.1 Brief Regio Harderwijk; Meldpunt Seksueel Misbruik

De kerken van de Regio Harderwijk hebben in haar vergadering van 19 mei 1999 te Ermelo besloten de Landelijke Vergadering te verzoeken onderstaand voorstel in uw vergadering te behandelen.

De kerken van de Regio Harderwijk verzoeken de Landelijke Vergadering uit te spreken dat het initiatief om het "Meldpunt Seksueel Misbruik binnen kerkelijke/pastorale relaties" wenselijk en noodzakelijk is en tevens te komen tot de instelling van een commissie om deze zaak nader te onderzoeken.

De regiovergadering heeft middels een brief, die aan alle kerkenraden van de Nederlands Gereformeerde Kerken in Nederland werd toegezonden, kennisgenomen van dit particulier samenwerkingsinitiatief van leden van de Christelijke Gereformeerde Kerken, de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt), de Nederlands Gereformeerde Kerken en de dienstverlening.

Uit dit schrijven werd opgemaakt dat de stichting "De Driehoek" goed overleg met gezaghebbende personen uit de drie genoemde kerken aangeboden heeft al vast een telefonisch meldpunt te starten.

Hoewel de stichting "De Driehoek" de uitvoering en de organisatie voorlopig voor haar rekening zal nemen lijkt het de regiovergadering gewenst dat dit initiatief door de Landelijke Vergadering breed gedragen wordt.

Bijlage van LV 29.1 Brief Regio Harderwijk

Brief over Klachtencommissie door initiatiefnemers gestuurd aan kerkenraden

Op 1 maart 1999 gaat het Meldpunt Seksueel Misbruik binnen pastorale/kerkelijke relaties van start, een (particulier) samenwerkingsinitiatief van leden uit de Nederlands Gereformeerde Kerken, de Christelijke Gereformeerde Kerken, de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) en de hulpverlening.

Achtergrondinformatie

Er wordt al enige jaren gesproken over de wenselijkheid van een telefonisch meldpunt voor mensen die te maken hebben (gehad) met seksueel misbruik binnen pastorale, of andere binnen de kerk bestaande, relaties. Naast predikanten, ouderlingen en diakenen vallen ook catecheten, jeugdleiders en kosteren hieronder.

Binnen de verschillende kerken hebben tot nu toe enkele hoogleraren en ook wel predikanten, als 'meldpunt' gefungeerd. Zij onderstrepen de noodzaak en de wenselijkheid van een dergelijke voorziening voor de kerken. Tevens hebben cliënten bij de hulpverlening aangegeven dat hier behoefte aan is. De verwachting is dat het meldpunt ook een preventieve werking zal hebben.

De synode (Haarlem Noord) van de Christelijke Gereformeerde Kerken heeft besloten een commissie in te stellen die dit onderwerp nader moet bestuderen.

In gereformeerde vrijgemaakte kring wordt er inmiddels aan gewerkt om dit onderwerp via de kerkelijke weg op de agenda van de Generale Synode te krijgen. Uiteindelijk zullen de kerken immers zelf de verantwoordelijkheid voor dit meldpunt moeten nemen.

Wellicht dat ook binnen de Nederlands Gereformeerde Kerken het initiatief genomen kan worden voor het instellen van een commissie of deputaatschap in dezen.

In goed overleg met gezaghebbende personen uit de drie genoemde kerken (uit Nederlands Gereformeerde kring ds. J.C. Schaeffer uit Nunspeet) heeft Stichting De Driehoek (landelijke

gereformeerde psychosociale hulpverlening) het aanbod gedaan om nu al van start te gaan met een telefonisch meldpunt. Het zal nog zeker enkele jaren duren voordat er sprake is van een officieel kerkelijke inbedding, terwijl het, gezien de problematiek zelf, niet verantwoord is nog langer te wachten.

Besloten is dat Stichting De Driehoek de uitvoering en de organisatie ervan voorlopig voor haar rekening zal nemen. Stichting De Driehoek gaat binnenkort in gesprek met andere hulpverleningsorganisaties, binnen genoemde kerken, teneinde samenwerking rond het meldpunt te realiseren.

Doelstellingen (meldpunt) en werkwijze (klachtencommissie)

De doelstellingen van het meldpunt zijn:

- geven van informatie/advies
- begeleiding bij het maken van keuzes
- verwijzing naar klachtencommissie
- begeleiding voor, tijdens en na een procedure bij de klachtencommissie
- verwijzing naar intensievere vormen van hulp
- interne rapportage ten behoeve van signalering/preventie.

Als iemand zich meldt bij het meldpunt en een klacht indient, zal haar (hem) de weg gewezen worden naar een onafhankelijk functionerende klachtencommissie die de klacht zal onderzoeken. De klachtencommissie is een (voorlopig) geheel particulier initiatief. Ze staat los van welke instantie dan ook. Vanwege het (voorlopig) particuliere karakter is wel een breed samengesteld comité van aanbeveling aangezocht.

De klachtencommissie werkt op basis van haar morele gezag. Zij bestaat uit drie onafhankelijke deskundigen, die zijn geselecteerd uit het juridische veld, de hulpverlening en het kerkelijk pastoraat. De taken van de commissie zijn: het horen van de partijen en het beoordelen van de ontvankelijkheid en de gegrondheid van de klacht. Uitspraken van de commissie worden bekend gemaakt aan klager en beklaagde, maar hebben geen juridisch gezag. De klager kan met de uitslag van de klachtencommissie wel zelf een kerkrechtelijke behandeling van zijn klacht vragen.

Ook wat een klachtenprocedure betreft is het de bedoeling dat genoemde kerken uiteindelijk zelf, net als andere kerken in ons land, een officiële procedure vaststellen. Eventuele weigering om mee te werken aan een klachtenbehandeling is dan niet meer mogelijk. Bovendien kan een uitspraak dan ook leiden tot rechtspositionele gevolgen.

Tot die tijd zullen we, wat betreft de klachtenprocedure, moeten leven met een onvolkomen situatie, dat houdt in dat gewerkt wordt op basis van vrijwilligheid en binnen een traject dat nog niet via de kerkelijke weg is afgerond. Toch heeft intensief overleg tot de overtuiging geleid dat het verantwoord is om nu al met het meldpunt te starten.

Stichting De Driehoek is er, met andere betrokkenen, van overtuigd dat een klachtencommissie met voldoende kwaliteit zich een zodanige autoriteit kan verwerven dat haar oordeel op de juiste waarde geschat zal worden. De kwaliteit moet gezocht worden in deskundige inbreng vanuit het veld van de hulpverlening aan slachtoffers van seksueel misbruik en vanuit het pastorale veld. Ook is bij de samenstelling van de commissie rekening gehouden met de noodzaak van juridische en kerkrechtelijke deskundigheid.

Wij zijn van mening dat het aanbeveling verdient dat iedere afzonderlijke kerkenraad nu al verklaart dat hij van ambtsdragers (en verder een ieder die door de kerkenraad benoemd is in een bepaalde taak of functie) verwacht dat zij hun medewerking verlenen aan een klachtenbehandeling indien daar sprake van zal zijn. In dat geval kan de uitspraak van de klachtencommissie ook bekend worden gemaakt aan de betreffende kerkenraad.

Wij willen echter de kerkelijke discussie, die veelal nog moet beginnen, niet in de weg lopen. Wel stellen wij het op prijs dat u uw mening en vragen met ons deelt. Indien u dat wenst sturen wij u een afschrift van het reglement van de klachtenprocedure.

Samenwerking

In de afgelopen periode van bezinning op allerlei aspecten betreffende het Meldpunt Seksueel Misbruik zijn er contacten geweest met vertegenwoordigers van de Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK), van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt (GKV) en van de Nederlands Gereformeerde Kerken (NGK). In de contacten is gesproken over de mogelijkheid van samenwerking wat betreft het meldpunt en de klachtencommissie. De gesprekken hierover worden nog voortgezet.

Wel is intussen afgesproken dat leden van de CGK, de GKV en de NGK gebruik kunnen maken van het meldpunt en de klachtencommissie. In verband hiermee zijn deskundigen uit de drie genoemde kerken gevraagd om zitting te nemen in de klachtencommissie. Afhankelijk van de vereiste deskundigheid en de (kerkelijke) achtergrond van de klager zal, per ingediende klacht, de klachtencommissie worden samengesteld. Op deze wijze wordt een zorgvuldige behandeling van de klacht zo veel mogelijk gewaarborgd.

[Gevolgd door namen comité van aanbeveling en leden klachtencommissie]

LV 29.2 Brief Regio Schiedam; Meldpunt Seksueel Misbruik'

Naar aanleiding van uw brieven omtrent tijdige aanmelding van agendapunten voor de Landelijke Vergadering 2001 verzoekt de regio Schiedam u als onderwerp van bespreking te noteren: 'meldpunt seksueel misbruik'.

Mede als gevolg van informatie die de kerkenraden hebben bereikt en in het Informatieboekje voor de Nederlands Gereformeerde Kerken (1999) is opgenomen, lijkt het onze regio zinvol dat over dit onderwerp op de Landelijke Vergadering van gedachten wordt gewisseld.

De regio Schiedam ging op de vergadering van 24 mei jl. er overigens vanuit dat door bv. de Diaconale Commissie terzake een voorstel zal worden ingediend.

Mocht dit (nog) niet het geval zijn, dan is de regio Schiedam bereid u een voorstel te doen toekomen.

LV 29.3 Rapport tijdelijke commissie Meldpunt Seksueel Misbruik

De commissie bestond uit ds. W. Van Dijk (samenroeper), dr. R.R. Ganzevoort, mr. R.R. Roukema, mr. D. van der Veen en drs. J. Verheij-van der Wiel. Zij kwam in de achterliggende periode twee maal bijeen.

De L.V. heeft haar opdracht als volgt verwoord:

"De vergadering draagt de commissie op te onderzoeken hoe (een in te stellen) Meldpunt een kerkelijke inbedding kan krijgen en verzoekt haar gedurende deze LV met – zo mogelijk – een concreet voorstel te komen waarover besluitvorming kan plaatsvinden. Desgewenst kan de commissie in overleg treden met derden. Daarbij valt met name te denken aan vertegenwoordigers uit de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde kerken Vrijgemaakt, teneinde met deze kerken tot een gezamenlijk kerkelijk Meldpunt te komen."

De commissie heeft zich bezonnen op de formulering van deze opdracht en heeft contact opgenomen met vertegenwoordigers uit de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt.

Het begrip 'kerkelijke inbedding' is door de Tijdelijke Commissie (*hierna te noemen TC*) opgevat als een aanduiding van de noodzakelijke formele (kerkrechtelijke), beleidsmatige (waaronder pastorale) en geestelijke voorwaarden om een meldpunt adequaat en heilzaam te doen functioneren, zowel binnen het kerkverband van de NGK alsmede de gelijkgezinde zusterkerken.

Onder het in de opdracht gebruikte begrip “Meldpunt” is door de TC verstaan zowel meldpunt in engere zin als klachtencommissie c.a.

Voor de concrete voorstellen in dit rapport moet onderscheiden worden tussen de korte en de langere termijn.

Voor de korte termijn stelt de TC de Landelijke Vergadering voor om het bestaande meldpunt met de daaraan verbonden Klachtencommissie (*nader te noemen KC*) en haar reglement te erkennen, dan wel tenminste de kerken in regionaal verband dringend te verzoeken zich hieraan te committeren.

Volgens het reglement van de klachtencommissie wordt de uitspraak (met eventueel bijbehorende adviezen) slechts aan partijen toegezonden. Wanneer de klaag(st)er of de aangeklaagde ambtsdrager deze uitspraak aan de kerkenraad voorlegt met het verzoek stappen te ondernemen, dan is de kerkenraad verantwoordelijk voor de kerkelijke afhandeling. Aangezien het in een dergelijk geval zal gaan om een zaak van gewicht, ligt het in de rede dat de genabuurde kerk(en) daarbij betrokken worden. De TC stelt de Landelijke Vergadering voor uit te spreken dat een kerkenraad die in zijn besluitvorming afwijkt van de uitspraak en adviezen van de KC dit dient te verantwoorden voor de regio-kerken. Op deze wijze worden zowel de deskundigheid en het oordeel van de KC als de zelfstandigheid en verantwoordelijkheid van de kerkenraad gehonoreerd.

Erkenning van het meldpunt en de daaraan verbonden klachtencommissie impliceert ook participatie, zowel qua bezetting als in financiële zin. Op dit moment verloopt die participatie op beide punten via de STAGG. Het Meldpunt zou aan kerkelijke inbedding winnen wanneer de middelen voor deze participatie vanuit een landelijke omslag ter beschikking worden gesteld. De hoogte van de noodzakelijke bijdrage kan op dit moment niet door ons worden bepaald. Ter indicatie: de kosten op jaarbasis bedragen momenteel f 27.600, waarvan door de STAGG f 1.600 wordt betaald.

Voor de langere termijn is de ontwikkeling en uitvoering van kerkelijk en pastoraal beleid in bredere zin voorwaarde voor het goed functioneren van het Meldpunt en de KC. De TC stelt de Landelijke Vergadering voor een commissie of werkgroep in te stellen die dit beleid ontwikkelt, waar mogelijk tot uitvoering brengt of doet brengen en aan de volgende Landelijke Vergadering rapporteert.

De TC heeft het als haar taak gezien te inventariseren welke aspecten tenminste in dit beleid dienen te worden verwerkt en derhalve in de opdracht aan de commissie of werkgroep moeten worden opgenomen.

Wie valt er onder

Op grond van de ervaring bij het Meldpunt en deskundigen binnen en buiten onze kerken is het van belang gebleken dat het beleid zich niet beperkt tot procedurele en/of kerkrechtelijke aspecten, en evenmin tot die situaties waarin een ambtsdrager aangeklaagd wordt wegens seksueel misbruik. Het beleid dient zich te richten op (klachten wegens) seksueel geweld door ieder die namens de gemeente een taak vervult. Daarbij zal gedifferentieerd beleid nodig zijn voor bijvoorbeeld ambtsdragers, pastoraal medewerkers, catecheten, vrijwilligers, enzovoorts.

Begeleiding

Het beleid zal verder aandacht moeten hebben voor de pastorale begeleiding van daders / aangeklaagden, slachtoffers / klagenden, direct betrokken omstanders, de gemeente als geheel en de bredere context van de zusterkerken en van de burgerlijke omgeving.

Samenwerking, erkenning en participatie

Om op langere termijn het Meldpunt en de KC goed te doen functioneren is formele erkenning en participatie nodig zoals ook voor de korte termijn omschreven. Het is gewenst dat het Meldpunt kan worden opgericht dan wel bestendigd in samenwerking met andere kerken (in casu de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt). Voor de KC is een dergelijke samenwerking volgens de TC noodzakelijk gezien de benodigde expertise en de beperkte omvang van onze kerken. Het functioneren van de KC is gebaat bij een zekere afstand van de plaatselijke gemeente, al kan het bij de behandeling van een klacht wenselijk of nodig zijn om de kerkenraad te horen. Omdat op dit moment noch het advies van de deputaatschappen van de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt noch het besluit van de synoden terzake van een gezamenlijke klachtencommissie concreet te voorzien is, adviseert de TC de Landelijke Vergadering aan de in te stellen commissie of werkgroep het mandaat te geven om samenwerking te (onder) zoeken en zo mogelijk gestalte te geven met deze kerken, dan wel met de Interkerkelijke Stichting Seksueel Misbruik in Pastorale Relaties, waarvan onder meer de Samen op Weg Kerken en de Vrije Evangelische Gemeenten deel uitmaken. De afweging die de commissie zal moeten maken dient dan rekening te houden met enerzijds het belang van expertise en onafhankelijkheid (distantie), anderzijds het belang van nabijheid en kennis van de eigenheid van de Nederlands Gereformeerde Kerken in deze gevoelige materie.

De commissie dient zich voorts te buigen over een nadere vaststelling van het reglement van de klachtencommissie, vanwege de vragen die daarover vanuit onze kerken zijn gesteld.

Protocol

Naast deze directe aandacht voor het Meldpunt en KC dient de commissie of werkgroep protocollen te ontwikkelen voor klachtbehandeling door kerkenraad en regio en voor de begeleiding van gemeenten die getroffen worden door deze problematiek (waarbij vooral vragen naar openbaarmaking, ambtsgeheim, pastorale begeleiding, en geestelijk leiderschap aan de orde zijn) en deze protocollen aan de kerken in regionale vergadering bijeen voor te leggen met het verzoek ze te accorderen voor gebruik in voorkomende gevallen.

De TC laat weten dat er reeds meerdere protocollen in gebruik zijn die geschikt voor gebruik kunnen worden gemaakt, al dan niet na aanpassing.

Preventie

Vervolgens dient de commissie of werkgroep preventiebeleid te (helpen) ontwikkelen en te doen uitvoeren, waarbij te denken valt aan gedragscodes voor predikanten, vrijwilligers en zij die in de Doelgroep worden genoemd. De commissie of werkgroep zal een initiërende en stimulerende rol moeten spelen om dit preventiebeleid in plaatselijke gemeenten, maar ook in de opleiding en nascholing van predikanten en in de toerusting van vrijwilligers gestalte te geven. Daartoe zal de commissie of werkgroep samenwerking moeten zoeken met kerkelijke organisaties als het NGJ, STAGG, Ouderlingenconferentie, Diaconale Commissie en TSB. De commissie of werkgroep heeft daarbij een verbindende functie tussen plaatselijke gemeenten, kerkelijke organisaties en externe deskundigen.

Leden van de Commissie

Om deze taken te kunnen vervullen zijn in de commissie of werkgroep verschillende velden van deskundigheid nodig. Naast deskundigheid op het specifieke terrein van seksueel misbruik is ervaring gewenst op het terrein van hulpverlening en protocollen dienaangaande, op het terrein van kerkrecht, op het terrein van klachtencommissies, en op het terrein van de pastorale begeleiding van gemeenten.

Bezinning

Tenslotte merkt de tijdelijke commissie Meldpunt Seksueel Misbruik op dat het gewenst is dat er mede onder leiding van de predikanten in onze kerken een bezinning tot stand komt over positie, rol en functie van predikanten (uitmondend in een gedragscode) en over gevoelige en mogelijk problematische dan wel heilzame aspecten van ons verstaan en vertolken van het christelijk geloof en de Schrift.

De tijdelijke commissie vertrouwt er op aan haar opdracht te hebben voldaan en verzoekt de Landelijke Vergadering haar te dechargeren en inzake haar voorstellen besluiten te nemen.

LV 31.1 Verslag Commissie Vertegenwoordiging in bestuur Stichting "Evangelie en Moslims"

Aan de Landelijke Vergadering 1998 te Doorn van de Nederlands Gereformeerde Kerken werd door ds. K.B. Holwerda uitgebreid verslag gedaan van het werk van de Stichting Evangelie en Moslims (E & M) en de rol van de Nederlands Gereformeerde Kerken daarin.

Ds. Holwerda vertegenwoordigde in 1998, samen met br. H.A. de Ruiter (werkzaam bij de Arabische Wereld Zending) de Nederlands Gereformeerde Kerken in het Algemeen Bestuur (AB) van E & M. Hij moest daarna zelf, om gezondheidsredenen, zijn taak in het AB van E&M afronden. Zoals bekend heeft bovengenoemde vergadering toen als commissie benoemd: zr. N.G.A. Waaning en br. D.H.W. Delhaas voor een periode van drie jaar, tot de volgende Landelijke Vergadering; br. de Ruiter bleef aan.

In het kort willen we als afgevaardigden, enkele opgedane ervaringen van de afgelopen periode met u delen en u daarna drie voorstellen doen.

Doel en Werkwijze van E & M

"De stichting stelt zich tot doel het Evangelie in getuigenis en dienst gestalte te geven onder Moslims in Nederland."

De medewerkers van E & M zien hun taken vooral in het motiveren, stimuleren en ondersteunen van anderen door: "Gemeenten en gemeenteleden bewust te maken van hun roeping om het Evangelie te delen met hun Moslim naaste en hen daar ook in toe te rusten" (evenals bovenstaande " ", citaat statuten).

Dit gebeurt o.a. door het ontwikkelen van materialen, het geven van lezingen en cursussen in gemeenten en aan schoten. Er wordt nauw samen gewerkt met gelijkgestemde organisaties, zo geven E & M samen met de Arabische Wereld Zending (A W Z) elke twee jaar een cursus van een week over de Islam. De medewerkers van E & M hebben al jarenlang ervaringen en contacten met Christenen van moslim huize en bovendien een grondige kennis van de Islam. Vooral tijdens de vergaderingen van het Algemeen Bestuur die zo'n vier keer per jaar plaats vonden kwam ik onder de indruk van de bewogenheid van bestuur en medewerkers van E & M en van hun gedegen en kundige werkwijze.

Deelname aan de stichting E & M vanuit de kerken.

Behalve onze eigen kerken participeren ook de volgende kerkgenootschappen in de Stichting E & M: Gereformeerde Zending Bond, Morgenlandzending, de Inwendige Zending Bond en de Christelijke Gereformeerde Kerken. De Vrijgemaakt Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Gemeenten vaardigden de afgelopen jaren elk een waarnemer af naar de bestuursvergaderingen. Momenteel beraden zij zich op volwaardige toetreding. In beide kerkgenootschappen zijn veelvuldige contacten met en werk onder Moslims, en is men dus gebaat bij de voortgaande ondersteuning door E & M.

Van de participanten wordt in overleg een jaarlijkse financiële bijdrage gevraagd. Voor onze Nederlands Gereformeerde Kerken bedraagt deze f1: per ziel, wat neerkomt op ongeveer 30.000 gulden per jaar.

Waar mogelijk onderhóudt de stichting Evangelie en Moslims ook contact met de kerken die aangesloten zijn bij de raad van kerken, maar door vergaande verschillen in visie blijft het

veelal bij het kennis nemen van elkaars ontwikkelingen. Er is een jaarlijkse ontmoeting met de sectie "Interreligieuze Ontmoetingen" van de raad van kerken. Vorig jaar was het thema de opvang van christenen van moslim huize door de kerk en het onderwerp van de laatste bijeenkomst "Geloofsondericht aan moslim-en christenjongeren in een pluralistisch Europa".

Andere ontmoetingen.

Behalve een jaarvergadering begin juni, waarnaast de jaarverslagen ook een thema behandeld wordt, heeft E & M elk jaar een najaarsconferentie. Deze wordt vooral bezocht door christenen die betrokken zijn bij moslims en christenen van moslim huize. Door de uitwisseling van ervaringen, het samen bidden en verder na te denken over aangereikte thema's, kan hier stimulans en bemoediging van uitgaan. De laatste keer sprak een Iraanse voorganger van een kerk in Londen over de grote aantallen van zijn volk die Jezus als Messias vinden. Verder vroeg hij zich af waarom de doorsnee christenen bang zijn voor moslims. ("Of hebben de weinige contacten meer te maken met onverschilligheid?" is een gedachte die bij mij opkomt.)

Persoonlijke indrukken.

Gedurende de korte tijd dat ik intensiever betrokken ben bij het werk van E & M ben ik onder de indruk gekomen van de rijkdom, de zwaarte en de mogelijkheden van de roeping van christenen het Evangelie te mogen brengen aan onze moslim naasten.

Met de toenemende stroom vluchtelingen en de verre gaande secularisatie worden onze kerken steeds meer bij deze roeping bepaald.

Omdat de Stichting E & M bij het gestalte geven hiervan een belangrijke ondersteunende rol kan spelen hebben wij als commissie de kerkenraden van onze kerken enkele maten een brief gestuurd om het werk van E & M onder hun aandacht te brengen. Tevens willen we u opwekken tot gebed voor en doorgaande steun aan de stichting Evangelie & Moslims.

Aanbevelingen van de commissie

1. Vanwege de uitbreiding van het werk van E & M en de stijgende kosten stellen we voor de bijdrage per ziel te verhogen naar f 1.25.
2. Wanneer de situatie zich voordoet dat een eenmalige actie nodig is om geld in te zamelen voor een bepaald doel, daarin toe te stemmen.
3. De leden van de commissie voor een verdere periode aan te stellen.

Tenslotte willen we u als commissie danken voor het geschonken vertrouwen en voor de goede afhandeling van de aanbevelingen aan de vorige LV gesteld. Waar in dit verslag onduidelijkheden voorkomen willen we graag (zo mogelijk) uitleg geven. Materialen en verslagen van E & M zijn bij hun kantoor in Amersfoort of bij ons verkrijgbaar.

LV 32.1 Verslag Commissie Taakverlichting Oudere Predikanten (TOP)

Verslag over de jaren 1997-1998-1999 alsmede voorstellen voor toekomstig beleid

1. Opdracht landelijke vergadering

Op de landelijke vergadering van 1998 werd besloten:

- a. De bestaande TOP-regeling uit te breiden voor wat betreft de mogelijkheid van vroegere uittreding, n.l. van 12 maanden naar 18 maanden, en het max. uit te keren bedrag te verhogen van f 75.000 naar f 115.000.
- b. De mogelijkheid van indexering toe te voegen.
- c. De TOP-commissie te verzoeken om, in samenspraak c.q. in overleg met het bestuur van de S.E.V., voorstellen uit te werken voor toekomstig beleid en deze voorstellen aan de eerstvolgende landelijke vergadering ter discussie / goedkeuring voor te leggen.

Aan de besluiten "a" en "b" is intussen uitvoering gegeven. Besluit "c" zal worden uitgewerkt onder punt 4 "toekomstig beleid".

Bijlage LV 32.1 Verslag Commissie Taakverlichting Oudere Predikanten

2. *Verantwoording inkomsten en uitgaven over de periode 1997 t/m 1999.*

In de periode 1997 t/m 1999 werden vergoedingen verleend ten behoeve van: Ds. de Groot (Bunschoten-Spakenburg), Ds. Brink (Haarlemmermeer-Oostzijde), Ds. van Keulen (Wezep), Ds. Veefkind (Amersfoort).

Aan bijdragen ontvangen	f 237.188	
Aan rente ontvangen	f <u>14.522</u>	+ (A) f 251.710
Totaal bedrag aan vergoedingen	f 156.667	
Totaal bedrag aan kosten in dezelfde periode	f <u>6.224</u>	+ (B) f 162.891
Reservering voor toekomstige uitkeringen over 1997 t/m 1999	(A – B) f 88.819	
Reservering per 31 dec. 1996	+f <u>0.829</u>	
Totale reservering per 31 dec. 1999	f 159.648	

Slechts één kerk heeft ook in deze periode de regeling niet financieel gesteund. Het hierdoor niet geïnde bedrag bedraagt f 1.411.

3. *Prognose van inkomsten en in aanmerking komende vergoedingen in de komende jaren.*

- a. Verwacht wordt, gezien de leeftijdsopbouw van onze predikanten, dat in de periode 2000-2001 slechts op beperkte schaal een beroep op vergoedingen zal worden gedaan, zodat de huidige bijdrage van f 1.—per lid toereikend zal zijn voor betaling van deze vergoedingen.
- b. De situatie na het jaar 2001 zal echter in toenemende mate gaan afwijken van de huidige situatie. Bij een bestand van 72 dienstdoende predikanten en ongeveer 35 dienstjaren zullen er gemiddeld 2 predikanten per jaar met emeritaat gaan. In de periode 2002 t / m 2011 (10 jaar) zullen dat er volgens de huidige gegevens 7 zijn. De twee daaropvolgende jaren (2 jaar) zullen dat er 5 zijn. Die tendens zal zich daarna voortzetten. Het lijkt de commissie daarom juist om met die verdere toekomst ook rekening te houden bij het vaststellen van de bijdrage per lid. Zouden we de periode van tien jaar als maatstaf nemen, dan zou de daarop gebaseerde bijdrage (bij een deelnemingspercentage in geld van 60 %) f 1.70 per lid moeten bedragen. De periode van twaalf jaar zou op dezelfde basis een bijdrage van f 3.00 betekenen. Het voorstel van de commissie is om voor de komende drie jaar de bijdrage vast te stellen op f 1.50 per lid per jaar. Hierbij zal dan geringe fondsvorming kunnen optreden. Op de landelijke vergadering van 2004 kan dan de situatie opnieuw worden bezien.

4. *Voorstellen voor toekomstig beleid*

- a. De reglementering: De commissie heeft slechts twee voorstellen voor aanvulling van het reglement, en deze luiden:
- Art.2b.Het woord “overleg“ te wijzigen in “vooroverleg“
- Art2c, laatste alinea, aanvulling: “Tussentijdse wijzigingen in de uitvoering van de regeling dienen opnieuw onderwerp van vooroverleg te zijn.“
- Het reglement heeft verder naar wens gefunctioneerd.
- b. De bezetting van de commissie: Aangezien er in 2001 drie leden van de commissie zullen aftreden, n.l. de brs. Baard, Liefhebber en Zwarteveen, zullen er op de landelijke vergadering van 2001 drie nieuwe leden benoemd moeten worden.
- c. De regeling zelf:
- De maatschappelijke ontwikkelingen wijzen steeds meer op het vervangen van VUT-regelingen door flexibele- of pré-pensioenregelingen. Aangezien een deel van onze taakverlichtingsregeling (n.l. de vervroegde uittredingsmogelijkheid) óók als een normale VUT-regeling kan worden gezien, (en soms ook zo

zal worden gebruikt) heeft de commissie zich afgevraagd wat deze ontwikkeling voor de TOP-regeling zou kunnen betekenen.

Aangezien ook de landelijke vergadering van 1998 aan de TOP-commissie heeft verzocht om met het S.E.V. bestuur nader over het toekomstig beleid te overleggen, (zie 1c), heeft de commissie besloten om met het S.E.V. bestuur ook na te gaan of het vervroegd uittreden eventueel ingebracht zou kunnen worden in mogelijke plannen voor flexibele- of pré-pensioenregelingen.

De gevoerde gesprekken met een delegatie van het S.E.V. bestuur hebben echter tot de conclusie geleid dat er op (korte) termijn vanuit de S.E.V. geen voorstellen zullen komen om de huidige emeritaatsregeling te wijzigen. Vanuit de kerken zijn er bij het S.E.V. bestuur n.l. geen voorstellen voor dit onderdeel ingediend.

Aangezien de TOP-commissie alleen bevoegdheden heeft met betrekking tot ``taakverlichting`` zullen ook van haar geen voorstellen op dit gebied verwacht kunnen worden.

Indien de kerken van mening zijn dat de maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van flexibele pensionering (emeritering), ter vervanging van vut-regelingen, nader onderzocht dienen te worden met betrekking tot onze predikanten, moet daarvoor door de landelijke vergadering een besluit worden genomen.

Uitgaande van het voorgaande en, gezien de leeftijdsopbouw van de predikanten (zie onder 3b), meent de TOP-commissie op dit moment geen voorstellen te moeten doen tot verlenging van de periode van vervroegde uittreding (nu max. 18 maanden)

Op termijn zou dat tot zeer hoge bijdragen kunnen leiden.

De commissie stelt daarom voor om de bestaande regeling te handhaven en op de eerstvolgende landelijke vergadering van 2004 opnieuw de ontwikkelingen te bespreken.

5. Slotbeschouwing

De commissie heeft geconstateerd dat aan de regeling tot nu toe door ongeveer 75 % van de rechthebbende predikanten is deelgenomen. Zowel vervroegde uittreding, als taakverlichting op andere wijze konden worden gerealiseerd.

Dat de grootst mogelijke meerderheid der kerken hieraan steun heeft verleend is zeer bemoedigend, zowel voor de predikanten als voor de commissie.

Wij hopen dat ook in de toekomst deze regeling tot zegen voor het gemeentelijk leven zal kunnen zijn.

Besluitvorming:

1. De bestaande regeling voort te zetten tot de e.v. landelijke vergadering van 2004.
2. De bijdrage per lid te verhogen van f 1,- naar f 1,50 m.i.v. 1 jan. 2002
3. De voorgestelde wijzingen in het reglement (zie 4a) goed te keuren
4. Decharge te verlenen voor de periode 1997 t / m 1999 4.
5. Besluitvorming ten aanzien van door de kerken eventueel ingebrachte suggesties met betrekking tot bestudering van flexibele emeritering.

LV 38.1 Brief Waarnemers Liedboek 2000

De Landelijke Vergadering 1998 te Doorn heeft ons aangewezen om namens onze kerken waar mogelijk deel te nemen aan de voorbereidingen voor het Liedboek 2000, met de bevoegdheid om samen met de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt) te streven naar een waarnemerschap bij de voorbereidingen terzake.

Uit contacten met de Commissie Schriftberijmingen van de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Deputaten Kerkmuziek van de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt) is ons gebleken:

- a. In Christelijke Gereformeerde en Vrijgemaakt Gereformeerde kring bestaan zijdelingse c.q. persoonlijke contacten met de Interkerkelijke Stichting voor het Kerklied;

- b. Een eventueel waarnemerschap is bij de CGK (nog) niet aan de orde. Een daartoe strekend verzoek van de GKV is in dit stadium door de ISK afgewezen. Aan de LV 1998 te Doorn hebben wij een vergelijkbare reactie aan ons adres gerapporteerd;
- c. Zowel de Christelijke Gereformeerde Commissie als de Vrijgemaakt Gereformeerde Deputaten stellen contact met ons op prijs. Er is dan ook (informeel) afgesproken elkaar op de hoogte te houden van ontwikkelingen en stappen in dezen.

Na informatie bij de ISK zelf is ons gebleken:

- d. Een eventuele commissie Nieuw Liedboek zal haar werk pas in 2001 kunnen beginnen. Over een eventueel waarnemerschap van onze kant krijgen wij dan bericht.

Tenslotte:

- e. Wij hebben de Christelijke Gereformeerde Commissie en de Vrijgemaakt Gereformeerde Deputaten gevraagd of zij mogelijkheden zien gezamenlijk tot een aanvullende bundel te komen.

Het Liedboek 2000 zal zijn voorgenomen naam niet kunnen waarmaken. Anders gezegd: het zal nog wel enkele jaren duren voordat een dergelijk liedboek verschijnt.

We betreuren het dat we u geen opgewekter rapport kunnen aanbieden. We geven u in overweging weer enkele waarnemers aan te wijzen voor eventueel contact enerzijds met de Christelijke Gereformeerde en de Vrijgemaakt Gereformeerde Kerken, en anderzijds met de Interkerkelijke Stichting voor het Kerklied.

LV 40.1 Regio Schiedam; Beperkte wijziging ondertekeningsformulier

De Regionale Vergadering Schiedam heeft in haar vergadering van 29 januari 1997 het ondertekeningsformulier voor Dienaren des Woords vastgesteld.

Van de zijde van de kerk van Barendrecht werd toen het verzoek gedaan tot kleine aanvulling van dit formulier.

Het, nadien schriftelijk ingediende, voorstel tot beperkte aanvulling van het formulier werd de Regionale Vergadering op 24 februari 1999 unaniem overgenomen.

E.e.a. betekent dat het ondertekeningsformulier, zoals vastgesteld bij besluit van de Landelijke Vergadering 1994/1995, met aanpassing op een enkel onderdeel door deze regio vanaf dat tijdstip wordt gehanteerd.

Voor de goede orde wordt onderstaand de betreffende alinea weergegeven met de aanvulling in cursieve tekst.

De regio Schiedam hoopt u in deze afdoende te hebben geïnformeerd en verneemt zonodig in hoeverre van de zijde van de Landelijke Vergadering mogelijke bezwaren bestaan tot deze beperkte aanvulling danwel dat de noodzaak bestaat tot het indienen van een formeel voorstel tot wijziging van het ondertekeningsformulier.

Onzerzijds zijn wij daartoe bereid evenals om u nader te informeren.

De beperkte aanvulling in de 7e alinea van het ondertekeningsformulier is hieronder cursief weergegeven:

Wij beloven ons te zullen onderwerpen aan het oordeel van de kerkeraad of zonodig ook van de eigen regionale vergadering, op straffe van metterdaad uit onze dienst geschorst te zijn, behoudens het recht van beroep op de landelijke vergadering indien wij menen dat de gedane uitspraak niet recht is voor God, waarbij wij ons met die uitspraak tevreden stellen zolang ons beroep in behandeling is.

LV 40.4 Brief Regio Enschede/Zwolle; Betekenis ondertekeningsformulier

De afgelopen jaren hebben de synodes van zowel de Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK) en de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) (GKV) besloten de landelijke samensprekingen met onze kerken te beëindigen, met name omdat in onze kerken de binding van ambtsdragers aan de belijdenis te los zou zijn. Hoewel het op redelijke gronden niet te verwachten valt dat het contact met de CGK op korte termijn hersteld kan worden - het besluit van de synode is de uitkomst van een proces van jaren - blijkt het besluit van de GKV wel degelijk een opening te bevatten voor de voortzetting van het landelijke contact. De synode heeft immers ook uitgesproken, dat hun deputaten de ruimte hebben om weer contact met onze commissie te leggen indien daarvoor een aanleiding bestaat.

Tegen deze achtergrond zouden wij een voorstel willen doen om als Nederlands Gereformeerde Kerken een poging te doen het contact met de GKV weer vlot te trekken. Dat kan door als Nederlands Gereformeerde Kerken uit te spreken dat het ondertekeningsformulier van 1995 direct van betekenis is, óók voor de predikanten die het niet ondertekend hebben. Dan leggen onze kerken expliciet vast: zó binden wij ons aan de belijdenis, dát betekent ieders handtekening onder de confessie en daaraan is iedere dienaar van het Woord dus gebonden. Naar onze inschatting zou een dergelijke uitspraak met name de GKV de ruimte kunnen bieden die zij nodig achten om het landelijke contact met onze kerken opnieuw te leggen.

Kort willen wij wat dieper op de achtergrond van dit voorstel ingaan. Het gaat de GKV - en ook de CGK - om de wijze waarop wij ons binden aan de rechte leer. Zij betreuren het, dat ons ondertekeningsformulier wel is aangenomen, maar niet in die zin bindend verklaard, dat iedere ambtsdrager het móét ondertekenen. Om een formele reden - het feit dat ondertekening van dit formulier niet verplicht is gesteld - zijn de samensprekingen uiteindelijk dus stopgezet. Nu bestaat er over de binding aan de belijdenis in onze kerken geen enkele onzekerheid. Iedere ambtsdrager heeft zijn of haar handtekening onder de confessie te zetten - conform art. 17 van het AKS - en is dus gebonden aan de leer der kerk. Dat predikanten niet verplicht worden hun handtekening onder het in 1995 aangenomen ondertekeningsformulier te plaatsen, heeft niets te maken met het ruimte laten aan dwalingen, maar is een tegemoetkoming van de Landelijke Vergadering geweest aan degenen in onze kerken die, t.g.v. misbruik van het oude ondertekeningsformulier in het verleden, a.h.w. een formulierenfobie hebben opgelopen.

Het feit echter ligt er, dat de CGK en de GKV dit niet voldoende vinden. Ongeacht de vraag of zij hierin gelijk hebben - m.i. niet -, lijkt het ons, met het oog op de voortgang van het prille contact met de GKV en de ruimte die er binnen hun besluitvorming nog is, wenselijk om op dit punt de beide kerken een stap tegemoet te komen. O.i. gebeurt dat indien de Landelijke Vergadering bovengenoemde uitspraak doet. Het voordeel van een dergelijke uitspraak is ook dat het niets anders doet dan expliciet uitspreken wat impliciet reeds besloten is. Er ligt geen beleidswijziging van onze kerken aan ten grondslag, omdat het immers nooit de bedoeling is geweest, dat de predikanten, die het formulier niet ondertekend hebben, zouden mogen afwijken van de in het formulier vastgelegde afspraken.

LV 41.1 Rapport Commissie Rechtspositie Predikanten (CRP)

De LV 1998 heeft een commissie ingesteld inzake de rechtspositie van predikanten in de Nederlands Gereformeerde Kerken. De leden van deze commissie zijn:

- Ds. J. van Atten te Langerak, voorzitter;
- Br. W.V.H. van Helden te Barendrecht, secretaris;
- Br. J.G. Knol te Utrecht;
- Br. H. Rijken van Olst te Utrecht.

1. De LV 1998 formuleerde de volgende taken/vragen:
 1. een onderzoek uit te voeren in het veld van de rechtspositie van predikanten waarbij onder meer valt te denken aan de gang van zaken bij opheffing van een gemeente, bij losmaking van een predikant en bij gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid, alsmede aan het algemeen beleid ter zake van honorering van predikanten;
 2. na te gaan of de instructie van de Commissie Steunbehoevende Kerken zodanig dient te worden uitgebreid dat in voorkomende schrijnende gevallen een noodoplossing kan worden geboden;
 3. in overleg met het bestuur van S.E.V. te bezien of er een oplossing is voor het probleem van predikanten die uit een andere kerk overkomen en daardoor hun aanspraak op oudedagsvoorziening en verzorging van hun nabestaanden verliezen.

In dit advies zal worden ingegaan op de rechtspositie van predikanten en zullen de vragen worden beantwoord.

2. Predikant en gemeente

- 2.1. Predikant is degene die als Dienaar des Woords aan een gemeente verbonden is (art. 5, 6, 7 en 8 AKS). De basis hiervoor is een overeenkomst (een verbondenheid) tussen de predikant en de gemeente op grond waarvan de predikant werkzaamheden (dienst of bijzondere opdracht) verricht voor die gemeente, en de gemeente aan de predikant een financiële vergoeding toekent, hetgeen betekent dat de gemeente de predikant behoorlijk voorziet in zijn levensonderhoud (art. 9 AKS).
- 2.2. De (gewone) *dienst* van de predikant houdt in: de verkondiging van het Woord van God, de bediening van de sacramenten, het voorgaan in de openbare gebeden van de gemeente, het met zijn medeambtsdragers herderlijk zorgen voor de gemeente en haar leden, het verdedigen en doorgeven van de zuivere leer en het onderwijzen van de jeugd der gemeente en van allen die onderwijs behoeven (art. 11 AKS).
De *bijzondere opdracht* van de predikant houdt in: werkzaamheden ten behoeve van de opleiding tot de dienst des Woords, geestelijke verzorging van bijzondere aard, verbreiding van het evangelie.
- 2.3. De verbondenheid tussen de predikant en de gemeente is *geen* arbeidsovereenkomst. De predikant is derhalve *niet* aan te merken als werknemer in de zin van de werknemersverzekeringen. Derhalve komt de predikant bij eventuele werkloosheid of arbeidsongeschiktheid *niet* in aanmerking voor uitkeringen op grond van de WW of de WAO.
- 2.4. De verbondenheid tussen de predikant en de gemeente *eindigt wel*:
 1. door een overeenkomst tot beëindiging van de verbondenheid tussen de predikant en de gemeente (dus beëindiging met wederzijds goedvinden), op het moment bij die overeenkomst bepaald;
 2. doordat de predikant door een andere gemeente beroepen is en de predikant dat beroep heeft aanvaard, op het moment van de aanvang van de verbondenheid aan die andere gemeente (art. 7 AKS);

3. door ontslag door de gemeente van de predikant uit de dienst om gewichtige redenen, op het moment dat dat ontslag ingaat (art.10 AKS), zie hierna onder 3;
 4. door afzetting van de predikant door (de kerkenraad van) de gemeente, op het moment van die afzetting (art. 30 AKS).
- 2.5. De verbondenheid tussen de predikant en de gemeente *eindigt niet*:
1. door arbeidsongeschiktheid die zodanig is dat de predikant niet meer (geheel) in staat is zijn werkzaamheden te verrichten (art. 9 AKS);
 2. door het bereiken van de 65 jarige leeftijd, aangezien de predikant dan door de gemeente (slechts) ontheven wordt (kan worden) van zijn werkzaamheden (art. 9 AKS);
 3. door overlijden, aangezien de gemeente verplicht is de (eventuele) weduwe en wezen van de predikant van behoorlijk levensonderhoud te voorzien (art. AKS);
 4. door schorsing (art. 30 AKS).
- 2.6. Voor de hoedanigheid van predikant is de band (verbondenheid) tussen de predikant en de gemeente vereist (art. 8 en 11 AKS). Indien de verbondenheid tussen de predikant en de gemeente (wel) eindigt (na een goedkeuring daartoe van de regionale vergadering), verliest de predikant de naam en de eer van dienaar des Woords, maar behoudt hij wel zijn tot dat moment bij de SEV opgebouwde rechten.
- 2.7. De verbondenheid tussen de predikant en de gemeente impliceert dat die gemeente verantwoordelijk is voor behoorlijk levensonderhoud van die predikant. Desalniettemin wordt onderkend dat die materiële zorg voor alle predikanten deels ook een gezamenlijke zorg is voor alle gemeenten. Dat laatste komt tot uitdrukking in het werk van de Commissie Steunbehoevende Kerken en door het werk van de Stichting Emeritaatsvoorziening (SEV).
3. *Ontslag van de predikant*
- 3.1. De gemeente kan de predikant uit de dienst ontslaan op grond van gewichtige redenen (art. 10 AKS). De vereisten hiervoor zijn:
1. er moeten redenen zijn die zodanig gewichtig zijn dat de predikant de gemeente niet langer kan dienen. Die gewichtige redenen kunnen zich voordoen zowel bij de predikant als bij de gemeente;
 2. de redenen mogen niet gelegen zijn in het feit dat de predikant zich schuldig heeft gemaakt aan een zonde die tuchtwaardig maakt;
 3. de regionale vergadering van de regio waartoe de gemeente behoort moet – na verzoek daartoe van de gemeente aan de regionale vergadering – het ontslag goedkeuren;
 4. de regionale vergadering van een genabuurde regio moet – na verzoek daartoe van de eerst genoemde regionale vergadering aan die genabuurde regionale vergadering – het ontslag goedkeuren ('bewilligen');
 5. de gemeente is verplicht de ontslagene tijdelijk te voorzien van levensonderhoud voor de periode dat de ontslagene (nog) niet door een andere gemeente beroepen is danwel voor de periode dat de ontslagene (nog) niet door andere arbeid in eigen levensonderhoud kan voorzien.
- 3.2. De term '*losmaking*' komt in het AKS niet voor. Zogenoemde losmaking van een predikant van de gemeente waaraan hij verbonden is, is ontslag op grond van gewichtige redenen ingevolge art. 10 AKS.
- 3.3. *Opheffing van een gemeente* waaraan een predikant verbonden is, is een gewichtige reden op grond waarvan die gemeente de predikant uit de dienst kan ontslaan.

- 3.4. De regionale vergadering die het ontslag van de predikant goedkeurt, bepaalt daarbij tevens of de ontslagene beroepbaar is (art. 10 AKS).
- 3.5. Bij ontslag van de predikant eindigt dus de verbondenheid (band) tussen de predikant en de gemeente. Daardoor verliest de predikant de naam en de eer van dienaar des Woords. Hij is dus na het ontslag *geen* predikant meer, maar kan *wel* beroepbaar zijn. Indien de ontslagene wil (blijven) voorgaan in de kerken dient hij preekconsent te vragen aan de regionale vergadering van regio waarin hij woont (art. 5 AKS).
4. *Ontheffing van ambtelijke dienst en bijzondere opdrachten.*
- 4.1. De gemeente kan aan de predikant ontheffing van zijn dienst verlenen bij het bereiken van de 65 jarige leeftijd, tenzij predikant en gemeente anderszins overeenkomen (art. 9 AKS).
- 4.2. De gemeente kan aan de predikant een bijzondere opdracht geven ('afstaan') ten behoeve van de opleiding tot de dienst des Woords, tot geestelijke verzorging van bijzondere aard of ter verbreiding van het evangelie (art. 11 AKS).
- 4.3. In beide gevallen – zowel bij ontheffing als bij een bijzondere opdracht - blijft de predikant verbonden aan de gemeente en behoudt de predikant de naam en de eer van dienaar des Woords (art. 9 en 11 AKS). De beide gevallen kunnen ook in elkaar overvloeien.
- 4.4. Beide gevallen kunnen ook gedeeltelijk van toepassing zijn. De gemeente kan aan de predikant gedeeltelijk ontheffing verlenen; de gemeente kan de predikant ook gedeeltelijk een bijzondere opdracht geven ('afstaan').
- 4.5. In beide gevallen dient de gemeente de predikant en zijn eventuele weduwe en wezen van behoorlijk levensonderhoud te voorzien (art. 9 AKS), en blijft dus de gemeente waaraan de predikant verbonden is daarvoor verantwoordelijk.
- 4.6. Predikanten verbonden aan bijvoorbeeld verzorgingsinstellingen, scholen en krijgsmacht – en daarvoor zijn afgestaan -, ontvangen voor die werkzaamheden inkomsten van die instellingen, scholen en krijgsmacht. De plicht van de gemeente om de predikant van behoorlijk levensonderhoud te voorzien heeft dan een aanvullend karakter.
- 4.7. Predikanten die bijvoorbeeld werkzaam zijn als zendeling of evangelist en niet verbonden zijn aan een organisatie of instelling, zijn voor hun inkomsten afhankelijk van de gemeente waaraan zij verbonden zijn. Die gemeente is dus verplicht om die predikant van behoorlijk levensonderhoud te voorzien.
5. *Arbeidsongeschiktheid van de predikant*
- 5.1. Indien de predikant *tijdelijk* arbeidsongeschikt is, blijven de kosten van behoorlijk levensonderhoud voor rekening van de gemeente komen.
- 5.2. Indien de predikant *blijvend geheel* arbeidsongeschikt is, kan de gemeente een financieel beroep doen op de SEV. Voorzieningen in verband met arbeidsongeschiktheid hebben de kerken ondergebracht bij de SEV. In een dergelijk geval verleent de gemeente aan de predikant (gehele) ontheffing van zijn dienst (ambtelijk werk).
- 5.3. Indien de predikant *blijvend gedeeltelijk* arbeidsongeschikt is, kan de gemeente eveneens een financieel beroep doen op de SEV. In dat geval verleent de gemeente aan de predikant gedeeltelijke ontheffing van zijn dienst (ambtelijk werk).
- 5.4. Indien de gemeente de predikant die ofwel blijvend geheel ofwel blijvend gedeeltelijk arbeidsongeschikt is, geheel of gedeeltelijk ontheffing van zijn dienst (ambtelijk werk)

verleent, blijft de predikant verbonden aan de gemeente en behoudt die predikant de naam en de eer van dienaar des Woords (art. 9 AKS).

6. Pensioen van de predikant

- 6.1. De voorzieningen voor de predikant in verband met emeritering hebben de kerken eveneens ondergebracht bij de SEV. Binnen het systeem van de SEV wordt rekening gehouden met het aantal dienstjaren. De uitkering wordt gebaseerd op het inkomen dat de predikant genoot op 55 jarige leeftijd.
- 6.2. Rechten op toekomstige uitkeringen door de SEV worden opgebouwd vanaf het moment dat de gemeente de predikant bij SEV heeft aangemeld en premie betaald heeft. Predikanten die vanuit een andere kerkformatie en zonder opgebouwde pensioenrechten komen, en predikanten 'met een late roeping' kunnen rechten inkopen.
- 6.3. De uitkering van de SEV aan de predikant gaat in op de eerste dag van de maand waarin de predikant 65 jaar wordt.
- 6.4. De gemeente ontheft de predikant van zijn dienst (ambtelijk werk) op het moment dat de predikant de 65 jarige leeftijd heeft bereikt. De predikant blijft dus verbonden aan de gemeente en behoudt de naam en de eer van dienaar des Woords (art. 9 AKS).

7. De bezoldiging van de predikant

De bezoldiging van de predikant is geheel afhankelijk van de afspraken die de predikant en de gemeente hierover met elkaar maken.

8. Onvolledige opbouw van pensioenrechten

Met betrekking tot predikanten die op latere leeftijd predikant worden in de Nederlands Gereformeerde Kerken heeft de commissie contact gehad met het bestuur van SEV.

Vanaf het moment dat een predikant verbonden is aan een kerk die deelneemt in SEV bouwt de predikant rechten op bij SEV. Veelal zal een predikant in de genoemde situatie elders ook rechten hebben opgebouwd. SEV is bereid indien noodzakelijk op individuele basis aanvullend te verzekeren en desgevraagd hierover te adviseren.

Het is wellicht goed dat de regionale vergadering in deze gevallen naast de gebruikelijke toetsing van het honorarium in het bijzonder aandacht geeft aan dit aspect. Mocht de opbouw van aanvullende pensioenrechten (inkoop) voor een predikant de draagkracht van de betrokken gemeente te boven gaan dan kan in overleg met de regiovergadering om advies gevraagd worden van SEV en de Commissie hulpbehoevende kerken. Deze kunnen een passende voorziening uitwerken, aangepast aan de specifieke situatie van de betrokken predikant.

Appendix van LV 41.1 Rapport Commissie Rechtspositie Predikanten

A. ANDERE KERKELIJKE WERKERS

Verscheidene gemeenten kennen naast de predikant andere zogenoemde 'kerkelijke werkers' die geheel of gedeeltelijk voor hun levensonderhoud afhankelijk zijn van de gemeente. Het betreft hier kosters, pastoraal werkers en organisten.

Kosters

Er zijn kosters die hun werkzaamheden verrichten op basis van een tussen de gemeente en de koster gesloten arbeidsovereenkomst. In dat geval is hij werknemer in de zin van de werknemersverzekeringen.

Andere kosters ontvangen wel een vergoeding van de gemeente voor hun werkzaamheden, maar zonder dat er een arbeidsovereenkomst is gesloten. In dat geval kan er toch sprake zijn van een werknemer in de zin van de werknemersverzekeringen, en dus premieplichtigheid. Weer andere kosters ontvangen slechts een onkostenvergoeding voor de gemaakte kosten. Zij zijn dus vrijwilligers.

Pastoraal werkers

De pastorale werker verricht zijn werkzaamheden gewoonlijk op basis van een tussen de gemeente en de pastoraal werker gesloten arbeidsovereenkomst. Hij is in de meeste gevallen werknemer in de zin van de werknemersverzekeringen. In sommige gevallen kan de gemeente de pastoraal werker aanmelden bij SEV en premie betalen, waardoor die pastoraal werker pensioenrechten opbouwt. SEV stelt in dergelijke gevallen wel als eis dat die pastoraal werker predikant wenst te worden.

Organisten

Er zijn organisten die hun werkzaamheden verrichten op basis van een tussen de gemeente en de koster gesloten arbeidsovereenkomst. In dat geval is hij werknemer in de zin van de werknemersverzekeringen.

Andere organisten ontvangen wel een vergoeding van de gemeente voor hun werkzaamheden, maar zonder dat er een arbeidsovereenkomst is gesloten. In dat geval kan er toch sprake zijn van een werknemer in de zin van de werknemersverzekeringen, en dus premieplichtigheid.

B. HONORERING VAN PREDIKANTEN

De afspraken over de honorering van de predikant is thans volledig overgelaten aan de gemeente en de predikant. Gelet op de verbondenheid tussen de gemeente en de predikant is het wenselijk die situatie te handhaven.

Voor wat betreft de hoogte van de honorering kan als richtlijn worden gehanteerd de tabel die het GMV hiervoor heeft ontwikkeld. Ook kan als richtlijn dienen de honorering van predikanten in de Samen op Weg-kerken.

De norm zoals geformuleerd door het GMV wordt in zijn algemeenheid toereikend en adequaat geacht. De indruk is dat deze norm in toenemende mate in de gemeente wordt gehanteerd. In enkele recente gevallen is echter gebleken dat deze norm in individuele gevallen niet toereikend is. In individuele gevallen dient dan ook steeds getoetst te worden of de algemene norm in de gegeven situatie toereikend is. Bij indiensttreding zou deze toetsing plaats kunnen hebben door de regionale vergadering.

Aanbeveling 1

Ontslag van een predikant is vaak een zeer gevoelige en emotionele aangelegenheid voor zowel de gemeente als de predikant. De kans is groot dat een dergelijk proces langslpend wordt of verzandt waardoor oneigenlijke argumenten een rol kunnen gaan spelen.

Indien de gemeente voornemens is tot ontslag van de predikant over te gaan, is zowel de predikant als de gemeente gebaat bij een heldere en concrete procedure, waarin recht wordt gedaan aan het beginsel van hoor en wederhoor en aan transparante (dus schriftelijke) uitwisseling van argumenten.

Een stappenplan om (al dan niet) te komen tot een besluit omtrent ontslag van de predikant wordt geboden met de *Leidraad ontslag van predikant uit de dienst om gewichtige redenen* (bijlage 1)

Aanbeveling 2

Indien een gemeente het voornemen heeft de predikant te ontslaan uit de dienst om gewichtige redenen, is het wenselijk de predikant eerst voor een periode van bijvoorbeeld twee jaar te ontheffen van zijn ambtelijk werk (dienst).

In die periode kan de predikant een beroep afwachten van een andere gemeente, zich (laten) bijscholen of omscholen om door andere arbeid in eigen levensonderhoud te voorzien.

In die periode is de gemeente (nog steeds) verplicht de predikant van behoorlijk levensonderhoud te voorzien.

De gemeente zou de predikant tijdelijk (al dan niet gedeeltelijk) kunnen 'uitlenen' aan een andere (bijvoorbeeld vacante) gemeente, waartoe die andere gemeente een verzoek kan doen (art. 8 AKS). Die andere gemeente kan daarvoor een vergoeding voldoen aan de gemeente waaraan die predikant (nog) verbonden is.

Indien de gemeente die de predikant van zijn dienst heeft ontheven, door gebrek aan financiële middelen niet een andere predikant zou kunnen beroepen en ook niet een andere predikant (tijdelijk, geheel of gedeeltelijk) zou kunnen 'inlenen', zou de gemeente een beroep (moeten) kunnen doen op de Commissie Steunbehoevende Kerken. De instructie van de Commissie Steunbehoevende Kerken dient hierop te worden aangepast.

Aanbeveling 3

Op het moment dat een gemeente komt tot een voornemen tot ontslag van de predikant zijn wellicht de mogelijkheden tot het vinden van *andere*, voor zowel de gemeente als de predikant aanvaardbare, *oplossingen* onvoldoende benut.

Er zou een permanente landelijke adviescommissie ingesteld kunnen worden die in een vroegtijdig stadium gemeente *en* predikant kunnen bijstaan en adviseren over mogelijke oplossingen van de zich voordoende problemen. Het gaat dan dus *niet* om geschillenbeslechting of arbitrage, maar om *bemiddeling* (mediation) en het helpen zoeken naar *alle mogelijke andere oplossingen*.

Aanbeveling 4

De afspraken over de honorering van de predikant is thans volledig overgelaten aan de gemeente en de predikant. Gelet op de verbondenheid tussen de gemeente en de predikant is het wenselijk die situatie te handhaven.

Voor wat betreft de hoogte van de honorering kan als richtlijn worden gehanteerd de tabel die het GMV hiervoor heeft ontwikkeld. Ook kan als richtlijn dienen de honorering van predikanten in de Samen op Weg-kerken.

Aanbeveling 5

Het is wenselijk dat de regionale vergadering, indien een predikant op latere leeftijd voor het eerst predikant wordt in een van de Nederlands Gereformeerde kerken, naast de gebruikelijke toetsing van het honorarium in het bijzonder aandacht geeft aan de op te bouwen pensioenrechten. Desgewenst kan de regionale vergadering hierover advies inwinnen van SEV.

Mocht het treffen van een passende regeling de draagkracht van de betrokken gemeente te boven gaan dan kan in overleg met de regionale vergadering om advies gevraagd worden bij de SEV en de Commissie hulpbehoevende kerken.

Bijlage 1 van LV 41.1 Rapport Commissie Rechtspositie Predikanten

Leidraad ontslag van predikant uit de dienst om gewichtige redenen

1. De (kerkenraad van de) gemeente deelt de predikant schriftelijk en gemotiveerd mede dat de gemeente voornemens is de predikant uit de dienst te ontslaan om gewichtige redenen.
2. De (kerkenraad van de) gemeente wijst de predikant daarbij erop dat de predikant zich kan doen bijstaan door een adviseur of gemachtigde.
3. De predikant heeft de gelegenheid binnen vier weken na ontvangst van het voornemen een verweerschrift met zijn zienswijze tegen het voornemen bij de (kerkenraad van de) gemeente in te dienen.
4. De (kerkenraad van de) gemeente bepaalt binnen twee weken na ontvangst van het verweerschrift (of binnen zes weken na verzending van het voornemen aan de predikant) een mondelinge behandeling. De (kerkenraad van de) gemeente kan het voornemen mondeling toelichten, en de predikant kan zijn verweer mondeling toelichten.
5. Binnen twee weken na de mondelinge behandeling van het voornemen deelt de (kerkenraad van de) gemeente schriftelijk aan de predikant mede of de gemeente bij het voornemen blijft.
6. Indien de gemeente bij het voornemen blijft, verzoekt de gemeente tegelijkertijd de regionale vergadering van de regio waartoe de gemeente behoort, goedkeuring van het voornemen tot ontslag.
7. Bij gelijke post zendt de gemeente een kopie van dat verzoek aan de predikant.
8. Bij ontvangst van het verzoek zendt de regionale vergadering een kopie van dat verzoek aan de predikant en deelt de predikant mede dat hij binnen vier weken een verweerschrift tegen het verzoek bij de regionale vergadering kan indienen.
9. De regionale vergadering bepaalt binnen twee weken na ontvangst van het verweerschrift (of binnen zes weken na verzending van een kopie van het verzoek aan de predikant) een mondelinge behandeling. Op die mondelinge behandeling van de regionale vergadering kan de (kerkenraad van de) gemeente het verzoek om goedkeuring mondeling toelichten, en de predikant kan zijn verweerschrift mondeling toelichten. De regionale vergadering beoordeelt tevens de door de (kerkenraad van de) gemeente voorgestelde regeling omtrent het levensonderhoud van de predikant gedurende de tijd dat hij niet meer verbonden is aan de gemeente en ook niet door een andere gemeente beroepen is of door andere arbeid in zijn levensonderhoud kan voorzien.
10. Binnen twee weken deelt de regionale vergadering zowel aan de (kerkenraad van de) gemeente als aan de predikant mede of de verzochte goedkeuring is gegeven, en verzoekt de regionale vergadering tegelijkertijd aan een genabuurde regionale vergadering om bewilliging.
11. Indien de regionale vergadering de verzochte goedkeuring heeft gegeven en de genabuurde regionale vergadering heeft bewilligd, verleent de gemeente de predikant schriftelijk en gemotiveerd ontslag.

[Na de eerste bespreking in de LV heeft de commissie enige aanpassingen in het rapport aangebracht. Deze aangepaste versie (LV 41.1a) is niet opgenomen.]